

Gruppevirksomheder, Burnside's lemma og konjugeringsklasser.

Proposition.

1. Stabilisatoren G_X er en undergruppe af G for alle $X \subseteq S$.
2. Banerne udgør en partition af S :
 $x \in Gx$ og hvis $Gx \cap Gy \neq \emptyset$ så er $Gx = Gy$.
3. For $x \in S$ definerer $\tilde{f}(gG_x) = gx$ en veldefineret bijektion
 $\tilde{f} : G/G_x \mapsto Gx$.

Korollar.

Hvis G er endelig så er $|G| = |Gx| \cdot |G_x|$ for ethvert $x \in S$.

Korollar 2.10.7 Lad G virke på en endelig mængde S .

Lad $G \cdot x_1, \dots, G \cdot x_k$ være de forskellige baner af S med mindst to elementer.

Så er

$$|S| = |S^G| + \sum_{i=1}^k |G/G_{x_i}|,$$

hvor S^G er mængden af fikspunkter under G 's virkning, altså baner med ét element.

Burnsides lemma.

Lad en endelig gruppe G virke på en endelig mængde S .
Så kan antallet af baner under G 's virkning bestemmes som

$$|S/G| = \frac{1}{|G|} \sum_{g \in G} |S^g|,$$

hvor $S^g = \{x \in S \mid g \cdot x = x\}$.

Eksempel.

G virker på en mængde X (f.eks. kanterne i en regulær n -kant).

Lad C være en mængde af k farver.

Lad S være mængden af mulige farvninger $f : X \mapsto C$.

(I eksempel 2.10.9 inkluderes kun farvninger med lige mange sorte og hvide elementer i S .)

G virker på S ved $g \cdot f(t) = f(g(t))$.

Vi kan ikke se forskel på to farvninger f_1 og f_2 hvis der findes $g \in G$ så $g \cdot f_1 = f_2$.

Lad os sige at f_1 og f_2 da er ækvivalente. (Dette giver en ækvivalensrelation.)

Antallet af ikke-ækvivalente farvninger (eller ækvivalensklasser af farvninger) er da lig med antal baner under G 's virkning på S , som bestemmes ved hjælp af Burnsid's lemma.

Lad $g \in G$.

g som permutation af X kan skrives produkt af disjunkte cykler $g = \sigma_1 \sigma_2 \cdots \sigma_r$, hvor cykler af længde 1 er medtaget.

Hvis $g \cdot f = f$ hvor $g \in G, f \in S$, så tildeler f samme farve til hvert element i en cykel σ_i . Antal farvninger f hvor $g \cdot f = f$ (altså $f \in S^g$) er k^r , idet hver af de r cykler uafhængigt af hinanden kan tildeles en af de k farver (hvor r afhænger af g).

Altså

$$|S/G| = \frac{1}{|G|} \sum_{g \in G} k^{\text{antal cykler af } g \text{ som permutation af } X}.$$

Konjugering. Lad G være en gruppe.
 G virker på G ved konjugering: $g \cdot x = gxg^{-1}$.

En bane under denne virkning:

$$\{gxg^{-1} \mid g \in G\}$$

kaldes en konjugeringsklasse.

Mængden af fikspunkter under G 's virkning:

$$\{x \in G \mid gxg^{-1} = x, \text{ for alle } g \in G\}$$

kaldes centeret af G og betegnes $Z(G)$ (Mængden af elementer der kommuterer med alle andre elementer.)

Stabilisatoren af en undergruppe H af G :

$$\{g \in G \mid gHg^{-1} = H\}$$

kaldes normalisatoren af H i G og betegnes $N_G(H)$.